

เรียนรู้ญี่ปุ่นจากการ์ตูน (ญี่ปุ่น)

ตอนที่ 34 บ้านพักนักเขียนการ์ตูน トキワ荘 (Tokiwa-sō)

อำพัน เหล่าสุน

กลับมาพบกันอีกแล้วนะครับ ฉบับประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2568 ในระหว่างช่วงนี้มีวันสำคัญของญี่ปุ่น 文化の日 (Bunka no Hi หรือวันวัฒนธรรม) ซึ่งจัดขึ้นทุกวันที่ 3 พฤศจิกายนของทุกปี วันวัฒนธรรมถูกกำหนดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1946 โดยมีความหมายว่า “รักเสรีภาพ รักสันติภาพ และส่งเสริมวัฒนธรรม” ความสำคัญของวันนี้จึงไม่เพียงเป็นวันหยุดราชการ หากยังเป็นสัญลักษณ์ของการหันหลังให้สงครามและมุ่งสร้างสังคมที่ยึดโยงกับสันติภาพและการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม [1]

บ้านพักนักเขียนการ์ตูน トキワ荘 (Tokiwa-sō)

เมื่อมองย้อนกลับไปยังทศวรรษ 1950-1960 ย่าน 豊島区 (Toshima-ku) ของกรุงโตเกียวกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ญี่ปุ่นอยู่ในช่วงฟื้นตัวจากซากปรักหักพังหลังสงคราม ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล จากปี ค.ศ. 1945 จนถึงปี ค.ศ. 1960 มีคนอาศัยอยู่ในเขตนี้มากถึงสี่เท่า ตลาดมีดหรือ 下町 (Yami-ichi) ที่เคยครึกโครมถูกจัดระเบียบให้หายไปแทนที่ด้วยลานกว้างหน้า 池袋駅 (Ikebukuro-eki) พร้อมโรงภาพยนตร์และห้างสรรพสินค้า

ใหม่ ๆ พื้นที่กลายเป็นย่านทันสมัย ขณะเดียวกันความต้องการที่พักอาศัยของชนชั้นกลางที่เดินทางจากต่างจังหวัดเข้ามาเรียนและทำงานในโตเกียวก็เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้มีอะพาร์ตเมนต์ไม้เช่าถูกสร้างขึ้นทั่ว 豊島区 และในปี ค.ศ. 1968 มากถึงเกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมดในย่านนี้อาศัยอยู่ในอะพาร์ตเมนต์เช่า

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้เอง トキワ荘 (Tokiwa-sō) ได้ถือกำเนิดขึ้น เป็นอะพาร์ตเมนต์ไม้สองชั้นที่ดูธรรมดาแต่กลับกลายเป็นสถานที่ซึ่งนักเขียนการ์ตูนรุ่นใหม่มารวมตัวกัน ทั้ง 手塚治虫 (Tezuka Osamu), 藤子不二雄 (Fujiko Fujio) และ 赤塚不二夫 (Akatsuka Fujio) ต่างก็เคยอยู่อาศัยและสร้างผลงานที่บุกเบิกเส้นทางใหม่ของวงการมังงะ (รูปที่ 1 แสดงนักเขียนที่เคยพักอาศัย) ที่นี่จึงไม่ได้เป็นเพียงที่อยู่อาศัย หากแต่คือสัญลักษณ์ของ 青春 หรือ “ความเป็นหนุ่มสาว” ที่เต็มไปด้วยการแลกเปลี่ยน การขัดเกลา และการผลักดันซึ่งกันและกัน ผลงานที่เกิดขึ้นจากห้องพักเล็กๆ เหล่านี้ได้สะท้อนทั้งความหวัง ความกังวล และความใฝ่ฝันของสังคมญี่ปุ่นหลังสงคราม ก่อนจะกลายเป็นวัฒนธรรมร่วมสมัยที่คนทั้งโลกต่างรู้จัก

แม้อาคารหลังเดิมถูกรื้อถอนในปี ค.ศ. 1982 แต่ด้วยความ

ร่วมมือของคนในพื้นที่และแผนการทุนทำให้ เขต 豊島区 (Toshima-ku) พื้นที่ด้านนี้ขึ้นมาใหม่ในรูปแบบพิพิธภัณฑ์โดยเปิดเป็นทางการในปี ค.ศ. 2020 ภายใต้ชื่อ 豊島区立トキワ荘マンガミュージアム (Toshima City Tokiwa-sō Manga Museum) รูปที่ 2 แสดงพิพิธภัณฑ์ที่ถ่ายจากภายนอก ภายในพิพิธภัณฑ์มีการจำลองบรรยากาศของ トキワ荘 อย่างสมจริง ทั้งทางเดินไม้ บันไดแคบ ห้องเช่าเล็ก ๆ และครัวรวมที่ผู้เขียนเคยใช้ร่วมกัน

สำหรับผู้สนใจเดินทางไปเยือน การเดินทางไปトキワ荘マンガミュージアム (Tokiwa-sō Manga Museum) ทำได้สะดวกมาก จาก 池袋駅 (Ikebukuro-eki) นั่งรถไฟสาย 西武池袋線 (Seibu Ikebukuro-sen) มาลงที่ 椎名町駅 (Shiinamachi-eki) เพียงสามนาทีแล้วเดินต่อประมาณ 15 นาที หรือจะนั่งสาย 都営大江戸線 (Toei Ōedo-sen) มาลงที่ 落合南長崎駅 (Ochiai Minami-Nagasaki-eki) แล้วเดินเพียง 5-10 นาทีก็ถึง พิพิธภัณฑ์ เปิดให้บริการตั้งแต่ 10.00-18.00 น. (เข้ารอบสุดท้าย 17.30 น.) ปิดทุกวันจันทร์ ยกเว้นหากตรงกับวันหยุดราชการจะเลื่อนไปปิดวันถัดไป รวมทั้งช่วงปีใหม่และระหว่างการประชุมงานจัดแสดง ปกติการเข้าชมฟรี แต่ในช่วงนิทรรศการพิเศษจะมีค่าเข้าชมคือผู้ใหญ่ 500 เยน เด็กประถม และมัธยมต้น 100 เยน ส่วนเด็กเล็ก และผู้ถือบัตรผู้พิการพร้อมผู้ดูแลเข้าฟรี [2]

ก่อนถึงพิพิธภัณฑ์จะมีสวนสาธารณะ 南長崎花咲公園 (Minami-Nagasaki Hanasaki Kōen) ที่ร่มรื่น เหมาะแก่การแวะพักและถ่ายภาพบรรยากาศไว้เป็นที่ระลึก (รูปที่ 3) ภายในพิพิธภัณฑ์จะมีนิทรรศการพิเศษ 缶バツシ หรือเข็มกลัดลายพิเศษกลับไปเป็นของสะสม พร้อมกับห้องจัดแสดงนิทรรศการพิเศษ

รูปที่ 1 นักเขียนการ์ตูนที่เคยอาศัยอยู่ที่ トキワ荘 (Tokiwa-sō)

รูปที่ 2 พิพิธภัณฑ์ トキワ荘マンガミュージアム (Tokiwa-sō Manga Museum)

ที่หมุนเวียนทุกปี ในปี ค.ศ. 2025 กำหนดจะมีนิทรรศการใหญ่ 特別企画展 手塚治虫「ガラスの地球を救え」 (Tokubetsu Kikakuten Tezuka Osamu: Garasu no Chikyū o Sukue) ซึ่งจัดแสดงต้นฉบับกว่า 110 ชิ้น ถ่ายทอดแนวคิด “คุณค่าของชีวิต” และ “ความงดงามของธรรมชาติ” ผ่านงานเขียนชื่อดัง Save Our Mother Earth ของ Tezuka Osamu ผู้เข้าชมยังจะได้รับ 缶バツシ หรือเข็มกลัดลายพิเศษเป็นของที่ระลึกด้วย

เรื่องราวของ トキワ荘 ทำให้เราเห็นชัดเจนว่าวัฒนธรรมไม่ได้เกิดจากสิ่งใหญ่โตเสมอไป แต่ก่อรูปขึ้นจากชีวิตประจำวันของคนหนุ่มสาวที่มีความผืนร่วมกันในอะพาร์ตเมนต์ไม้เล็ก ๆ ย่าน 椎名町 (Shiinamachi) ในทศวรรษ 1950-1960 ความฝัน และความพยายามของพวกเขากลายเป็นพลังที่หล่อเลี้ยงมังงะ และอนิเมะให้เติบโตเป็นวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ทรงอิทธิพลไปทั่วโลก การไปเยือนพิพิธภัณฑ์แห่งนี้จึงไม่ใช่เพียงการชมงานจัดแสดง แต่เป็นการย้อนเวลาไปสัมผัสต้นกำเนิดของความคิดสร้างสรรค์ และตระหนักว่า วัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ทั้งหลายต่างก็ถือกำเนิดจากผู้คนธรรมดาในสถานที่ธรรมดา เพียงแต่พวกเขามีความฝัน และความมุ่งมั่นที่ไม่ธรรมดา

88 สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของอนิเมะญี่ปุ่น (日本のアニメ聖地88)

ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยังสะท้อนผ่านการได้รับเลือกเป็นหนึ่งในสถานที่ที่อยากไป 88 ของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ด้านอนิเมะ『訪れてみたい日本のアニメ聖地88』(Otazurete Mitai Nihon no Anime Seichi 88) ฉบับปี ค.ศ. 2025 ซึ่งเป็นโครงการที่คัดเลือกสถานที่จริงที่มีความเกี่ยวข้องกับอนิเมะและมังงะ โดยพิจารณาจากการโหวตของแฟน ๆ การได้รับเลือกเป็น “聖地” หรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ด้านอนิเมะนี้ทำให้ トキワ荘 ยิ่งชัดเจนว่าวัฒนธรรมการ์ตูนญี่ปุ่นไม่ได้เติบโตขึ้นมาอย่างโดดเดี่ยว หากแต่ยังรากจากประวัติศาสตร์สถานที่จริง และชีวิตของคนรุ่นก่อน [3]

อ้างอิง

[1] Cabinet Office, Government Public Relations Office [内閣府大臣官房政府広報室]. (2021, December). 2025 nen no shukujitsu wa? Shitte sō de shiranai “kokumin no shukujitsu” to sono shushi ya keii [What are the holidays in 2025? The meaning and history of “National Holidays” you

รูปที่ 3 บรรยากาศโดยรอบสวนสาธารณะ 南長崎花咲公園 (Minami-Nagasaki Hanasaki Kōen)

may or may not know]. 政府広報オンライン [Government Public Relations Online]. <https://www.gov-online.go.jp/useful/article/202112/3.html>

[2] 豊島区立トキワ荘マンガミュージアム [Toshima City Tokiwa-so Manga Museum]. (n.d.). 豊島区立トキワ荘マンガミュージアム [Toshima City Tokiwa-so Manga Museum]. Retrieved August 22, 2025, from <https://tokiwasomm.jp/>

[3] 一般社団法人アニメツーリズム協会 [Anime Tourism Association]. (n.d.). 「訪れてみたい日本のアニメ聖地88」選定基準 [Selection Criteria for “88 Japanese Anime Sacred Sites You Want to Visit”]. Retrieved August 22, 2025, from <https://animetourism88.com/animespot88/selection-criteria/>